

Fylkesmannen i Vestfold

Indre Viksfjord Vel
c/o Gustav E. Piene
Oberst Angells vei 17

0787 OSLO

Vår saksbehandler / telefon:
Erik Johan Blomdal
33 37 11 89

Deres referanse:

Vår referanse:
2015/369
Arkivnr: 410

Vår dato:
01.06.2015

Indre Viksfjord, Larvik kommune - tilskudd til skjøtsel og målrettede undersøkelser av ålegressenger - naturbase BN00057486 - tilskuddsordningen for trua og utvalgte naturtyper 2015

Sammendrag:

Indre Viksfjord Vel tildeles på bestemte vilkår 1,2 mill.kr over tilskuddsordningen for trua og utvalgte naturtyper i 2015.

Tildelingen går til aktive skjøtselstiltak og målrettede undersøkelser for å ta vare på store og verdifulle ålegressenger som trues av massiv overgroing med grønnalger. Både vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap legges til grunn i arbeidet. Tiltak og aktiviteter utformes og gjennomføres slik at naturmiljøet ikke påføres skader, ulemper eller forstyrrelser av betydning.

Tiltaket skal være avsluttet og rapportert innen 1. desember i år.

Fylkesmannen finner at tiltaket hviler på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, og at dette er forenlig også med de øvrige miljøprinsippene i naturmangfoldloven.

Vi viser til velforeningens søknad av 15. januar og etterfølgende kontakt.

Søknaden

Søknaden gjelder tiltak og målrettede undersøkelser for å ta vare på store og verdifulle ålegressenger. Arbeidet startet opp i 2012 med støtte fra tilskuddsordningen for trua og utvalgte naturtyper, og ble videreført i 2013 og 2014. I desember 2014 ble en skjøtelsesplan ferdigstilt etter tre år med kunnskapsinnhenting og erfaring med utprøving av tiltak.

Søknadssum

Det søkes om kr 2 375 000 i tilskudd for 2015.

Tilskuddsordningen

Målet med ordningen er å bidra til tiltak og aktiv skjøtsel for å ta vare på forekomster av trua og utvalgte naturtyper med tilhørende arts mangfold.

Fra 2012 er naturtypen ålegresseng innlemmet i tilskuddsordningen.

Miljødirektoratet fordeler tilskuddsrammer fylkesvis med utgangspunkt i søknader, innmeldte behov fra fylkesmennene og tilgjengelig budsjett. Fylkesmennene prioriterer og fordeler midlene, og utarbeider tilsagnsbrev (eventuelt avslag).

Fylkesmannens merknader

Naturmangfoldloven (§§ 7-12)

Etter naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, også når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd. Prinsippene innebærer at vedtak må bygge på tilstrekkelig kunnskap, at føre-var prinsippet legges til grunn ved kunnskapsmangel, at påvirkningen av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen, at tiltakshaver bærer kostnadene ved eventuell miljøforringelse og at teknikker, driftsmetoder og lokalisering av tiltak er miljøforsvarlige.

Kunnskapsgrunnlaget (§ 8)

Søknaden og videreføringen av tiltaket i 2015 hviler særlig på dette kunnskapsgrunnlaget:

- Resultater og erfaringer fra perioden 2012-2014, nedfelt i årsrapporter og skjøtelsesplan
- Grunneiernes og brukernes kunnskap om området
- Biologiske, kjemiske og fysiske undersøkelser i 2012 og 2013, gjennomført av Havforskningsinstituttet (HI)
- Modellberegninger av en mudret kanal utført av Akvaplan-niva AS (2014)
- Analyser av marin fauna og ålegressenger utført av NIVA (2014)
- Teknisk kompetanse og praktisk erfaring med aktuell land- og sjøbasert teknologi og utstyr i søkers egne rekker
- Mini-seminar om prosjektet etter de tre første driftsårene 16. desember i fjor
- Styreleders møter i Trondheim med fagpersoner i Miljødirektoratet og SINTEF i februar i år

Utgangspunktet for søknaden er en forekomst på ca. 100 daa med tett ålegresseng, og et like stort område med mer glissen eng i tilknytning til denne. Naturbase-ID er BN00057486. Beskrivelse og avgrensning i naturbase bygger på HIs kartlegging i 2008, og er ikke oppdatert med supplerende undersøkelser i ettertid, som dokumenterer at ålegressengene er vesentlig større enn vist i naturbase. Ålegressengene trues av massiv overgroing med ettårige grønnauger, trolig som følge av overgjødning. Innerst i Viksfjord ligger også et fredet våtmarksområde (naturreservat) med rikt fugleliv. Algeoppblomstringen har negativ innvirkning også på andre naturverdier og brukerinteresser i fjordavsnittet. Søknaden er forankret i vitenskapelig så vel som erfaringsbasert kunnskap om naturverdiene og miljøtilstanden i området.

Store ålegressenger ligger innenfor naturreservatet, men betydelige forekomster er også lokalisert utenfor dette. Tilskuddsmidlene skal fortrinnsvis brukes utenfor verneområder, men kan i enkelte tilfeller brukes innenfor verneområder når dette er hensiktsmessig for å få til gode, helhetlige løsninger gjennom samordnet virkemiddelbruk fra miljø- og landbruksforvaltningen.

Det er i Norge liten kunnskap om og erfaring med skjøtsel av ålegressenger og tiltak for å motvirke oppblomstring av grønnauger. Metodeutvikling og erfaringer fra prosjektet vil derfor ha

overføringsverdi. Et vellykket prosjekt vil ikke bare gavne ålegressengene, men miljøtilstanden og det rike naturmangfoldet i hele det indre fjordbassenget, samtidig som brukskvaliteten for friluftsliv, båtbruk mv. vil bli hevet.

Gjennom målinger og modellberegninger de siste to årene har prosjektet undersøkt dimensjonering og effekter av en mudret kanal i Klåstadrenna (den innerste og grunneste delen av fjordbassenget) på vanngjennomstrømning og -utskiftning, med sikte på å bedre vannkvaliteten og redusere grønnalgeproduksjonen. Undersøkelsene viser at mudringen vil være omfattende (størrelsesorden 800 x 30 x 1 meter) og meget kostbar om den skal kunne bedre vanngjennomstrømningen vesentlig, samtidig som det er usikkert i hvilken grad dette vil føre til utskiftning med friskere vannmasser fra lenger ut i Viksfjorden. Prosjektet har på dette grunnlaget konkludert med at tiltaket ikke er realistisk, og har forlatt dette.

På tampen av fjoråret lanserte velforeningen i skjøtselsplanen ideen om en tidevannsport ved brokaret til Vikerøybrua som alternativ til en mudret kanal, og har utdypet dette noe mer i årets søknad. Ideen er drøftet med fagmiljøet ved SINTEFs havnelaboratorium i Trondheim, og vurderes som en mer effektiv og langt rimeligere løsning enn en mudret kanal. Det er behov for nærmere undersøkelser/analyser for å avklare om løsningen er liv laga, før en eventuelt går videre med prosjektering og gjennomføring. En slik tidevannsport vil være et pionerprosjekt som ikke tidligere er prøvd ut her i landet, ei heller i våre naboland etter det vi forstår.

Med utgangspunkt i søknaden og etterfølgende kontakt med velforeningen vektlegges følgende tiltak og aktiviteter i 2015:

1. Opptak av grønnalger v.hj.a. nye og forbedrete opptaksløsninger
2. Tilstandsdokumentasjon av ålegress og grønnalger. Prøveflater etablert i ålegressengene i 2014 videreføres som grunnlag for å vurdere endringer og mulige effekter av opptak av grønnalger og andre tiltak.
3. Supplerende vannprøver og -analyser. Omfang og opplegg avklares i samråd med kompetent fagmiljø.
4. Formidling av informasjon om naturverdier og tiltak til allmennhet og forvaltning videreføres, herunder drift og vedlikehold av prosjektets webside.
5. Forundersøkelser og eventuell prosjektering av en tidevannsport

I samråd med velforeningen vil tilpasningen til en mindre tildeling enn omsøkt bl.a. bestå i å redusere omfanget av tiltakspunktene 1-4, samt at planlagt opptak av råtne bunnsedimenter sløyfes helt. Vi legger til grunn at hovedinnsatsen rettes inn mot tiltakspunkt 1. Når det gjelder tiltakspunkt 5, åpnes det for forundersøkelser som nevnt. Den tekniske og hydrologiske delen av undersøkelsene må her følges opp med vurderinger av påregnelige effekter for vannkvalitet og naturmiljø, både positive og eventuelle negative virkninger, foretatt av et kompetent fagmiljø.

Vi legger til grunn at forundersøkelser som nevnt vil medføre en kostnad på godt under ti prosent av årets tildeling, slik at det alt vesentlige av denne vil være disponibel til tiltak, jf. tilskudsordningens innretning mot tiltak og aktiv skjøtsel.

Hvorvidt noe av tildelingen også skal benyttes til prosjektering av en tidevannsport, er det ikke tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til nå. I søknaden er det ikke spesifisert noe beløp til forundersøkelser og prosjektering, mens det i skjøtselsplanen fra desember 2014 som et grovt estimat er anslått 350 000 kr til dette. Med utgangspunkt i tilskudsordningens innretning mot tiltak, er

dette en betydelig kostnad og stor andel av tildelingen, og som bør søkes finansiert/samfinansiert med andre midler. Det samme vil gjelde byggingen av en tidevannsport. Vi er innstilt på å medvirke i et eventuelt samarbeid om søknader o.l. i den forbindelse, se eget avsnitt nedenfor om aktuelle muligheter. Så langt er tiltaket ikke tilstrekkelig underbygget teknisk, hydrologisk og miljømessig til at det er grunnlag for å gå videre med dette. Som en oppfølging av forundersøkelsene, bør det også avklares hva slags behandling som er påregnelig etter plan- og bygningsloven, havne- og farvannsloven og eventuelle andre regelverk.

Annen relevant kunnskap:

- Planarbeidet etter vannforskriften
- Sjøørretundersøkelser i tilløpsbekker til det innerste fjordbassenget (fakta-ark foreligger)
- Lokalkjente ornitologers kunnskap om fuglenes bruk av gruntvanns- og våtmarksområdene i indre Viksfjord
- Resipientundersøkelser i indre Viksfjord knyttet til utslipp fra steinindustrien
- Utslippstillatelse med overvåkingsprogram for Brattås deponi sør for Klåstad-bruddet
- Høringsforslag til forskrift og faggrunnlag for ålegresseng som utvalgt naturtype
- Utkast til forvaltningsplan for Indre Viksfjord naturreservat (utkastet bearbeides videre før høring, ikke avklart når dette vil skje)

Fylkesmannen finner at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å ta stilling til søknaden.

Føre var-prinsippet (§ 9)

Ettersom kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig, tillegges prinsippet liten vekt i vurderingen.

Økosystemtilærming og samlet belastning (§ 10)

Bakgrunnen for søknaden er et økosystem i ubalanse, og formålet å redusere grønnalgeteppene og overskuddet av plantenæringsstoffer som trolig er mye av årsaken til ubalansen. Tiltaket innebærer økt aktivitet i gruntvannsområdene, men det legges til grunn at dette kan gjennomføres uten vesentlig forstyrrelse av fuglelivet. Eventuell ny, forstyrrende aktivitet innenfor naturreservatet vil kreve behandling etter verneforskriften.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)

Søker er ansvarlig for å forebygge og utbedre eventuelle skader på naturmiljøet som måtte følge av tiltaket.

Miljøforsvarlige teknikker, driftsmetoder og lokalisering (§ 12)

Søker har tilgang på fagkompetanse og erfaring som gir et godt utgangspunkt for å lokalisere og utforme tiltak og aktiviteter slik at naturmiljøet ikke påføres skader eller ulemper av betydning. For eventuelle tiltak som krever særskilt tillatelse, kan spesielle hensyn bli konkretisert i egne vilkår.

Andre støtteordninger og virkemidler

Ekstern finansiering av tiltaket i 2015 vil i hovedsak eller i sin helhet komme fra tilskuddsordningen for trua og utvalgte naturtyper. I tillegg kommer verdien av egeninnsats fra velforeningens medlemmer.

I videreføringen av prosjektet kan flere støtteordninger være aktuelle, bl.a.:

- Oslofjordfondet (regionale midler til forskning og innovasjon)
- Forskningsrådet

- Fylkeskommunens utviklingsmidler
- Fylkesmannens skjønnsmidler (fornyingsmidler)

Undersøkelser og forvaltningstiltak i andre sammenhenger vil på sikt bidra til å bedre miljøtilstanden i tilløpsbekkene og fjordavsnittet. Ikke minst vil forvaltningsplaner med tiltaksprogram i regi av vannforskriftarbeidet være et viktig grunnlag for å kanalisere økonomiske og andre virkemidler til området i årene fremover, slik som tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket og sanering av enkeltutslipp fra bebyggelse.

Organisering av prosjektet

Velforeningens etablerte styringsgruppe videreføres. Styrets leder er prosjektansvarlig, styrets kasserer økonomiansvarlig. Fra 2014 er Ivar E. Trondsen engasjert som prosjektleder, innleid gjennom firmaet IT-tek AS.

Fylkesmannens vedtak

Økonomisk ramme

Søknaden imøtekommes med et rammetilsagn på 1,2 mill.kr. Dette er et bruttobeløp som også må dekke merverdiavgift.

Tilsagnet gis på følgende vilkår:

Faglige vilkår

1. Tiltaket avgrenses og utformes i samsvar med vilkår og merknader i dette brevet.
2. Det alt vesentlige av tildelingen disponeres til skjøtselstiltak. I noen grad benyttes tildelingen også til tilstandsvurdering (overvåking) av ålegressengene, supplerende vannprøver og -analyser, informasjonstiltak og forundersøkelser av en eventuell tidevannsport.
3. Tiltak og undersøkelser forankres i skjøtelsesplanen og lokal erfaringskunnskap, supplert med ny kunnskap der dette er nødvendig.
4. Tiltaket utformes og gjennomføres slik at naturmiljøet ikke påføres skader, ulemper eller forstyrrelser av betydning.
5. Tiltakshaver er ansvarlig for å fremme eventuelle søknader om tiltak som krever særskilt behandling eller tillatelse.
6. Det utarbeides månedsrapporter til Fylkesmannen.
7. Tiltaket skal være avsluttet og rapportert innen 1. desember 2015. Rapporten skal i tekst og foto/illustrasjoner vise hva som er gjort og hvilke justeringer som eventuelt er foretatt underveis. Rapportering gjøres direkte i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter.
8. Dersom noen av forutsetningene i dette brevet ikke lar seg gjennomføre teknisk, faglig eller økonomisk, varsles Fylkesmannen så snart som mulig.

Økonomi

1. Det utarbeides månedsrapporter til Fylkesmannen.
2. Regninger fra firmaer der ansatte er involvert både som premissgivere og leverandører til prosjektet, viderefaktureres i forbindelse med månedsrapporten. Det samme gjelder fakturaer fra innleid prosjektleder.
3. Velforeningen kan viderefakturere regninger fra andre underleverandører løpende.
4. For å gi Velforeningen likviditet til å betale mindre fakturaer i perioden mellom månedsrapportene, til kontante kjøp, samt for å sikre at alle fakturaer blir betalt til forfallsdato, kan Velforeningen sende en a konto faktura på inntil fem prosent av tilsagnsbeløpet, dvs. 60 000 kr.
5. Velforeningen kan fakturere Fylkesmannen med forfall per 15 dager.
6. Sluttrapportering med regnskap og siste faktura leveres når arbeidet er avsluttet, senest

innen 1. desember 2015.

7. Fylkesmannen og Riksrevisjonen har anledning til å iverksette kontrolltiltak for å sikre at midlene blir nyttet i samsvar med forutsetningene, jf. Bevilgningsreglementet § 12. Tilskuddet eller deler av det kan bli krevd tilbakebetalt hvis tiltaket ikke blir gjennomført etter vilkårene eller hvis opplysningene i søknaden ikke stemmer.
8. Regnskapsbilag skal oppbevares i minst ti år.

Fakturaer sendes:

Fylkesmannen i Vestfold
Fakturamottak DFØ
Pb. 4104
2307 Hamar

Fakturaer merkes: «Ålegress indre Viksfjord 2014 - prosjekt 10623 - 2790 jek»

Månedrapporter og fakturaer sendes også på e-post til kontaktpersonen i Fylkesmannens miljø- og samfunnsikkerhetsavdeling.

Videre oppfølging

Skriftlig bekreftelse på at vilkårene i tilsagnsbrevet er akseptert sendes Fylkesmannen per e-post eller brev innen tre uker.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet. Eventuell klage skal være skriftlig begrunnet og sendt Fylkesmannen innen tre uker fra brevet er mottatt.

Med hilsen

Miljø- og samfunnsikkerhetsavdelingen

Elisabet Rui
fylkesmiljøvernssjef

Erik Johan Blomdal
naturforvalter

Kopi (e-post):

IT-tek AS v/Ivar E. Trondsen
NIVA v/Hartvig Christie
Akvaplan-niva v/Øyvind Leikvin
Havforskningsinstituttet v/Frithjof Moy
SINTEF v/Grim Eidnes
Larvik kommune v/Hans Chr. Nygaard og Bjørn Evensen
Vestfold fylkeskommune v/Lars Wilhelm Solheim og Stein Erik Fjeldstad
Miljødirektoratet v/Egil Postmyr, Else Marte Vold og Per Johan Salberg

Internkopi (e-post):

Reidun Mangrud, Hilde Marianne Lien, Gunnar Kleven, Eivind Ekholt Andersen, Arne Chr. Geving, Ailin Gundersen, Sigurd A. Svalestad, Janne Elisabet Knobel

